

Idäntähtikirjaaja

Sibirisk barkborre
Pityogenes irkutensis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Idäntähtikirjaaja on pieni (1,8–2, mm), pitkähkön mallinen kaarnakuoriainen, jonka peitinsiivissä on selvä piste. Peitinsiipien takaosassa on peräkuopan reunoilla kolme paria hampaita, joista ylimmät parit ovat lähekkäin ja kolmas pari selvästi alempana. Koiraan ylin hammas ja naaraan hampaat ovat hyvin pienet. Naaraan otsa on sileä, muilla samannäköisillä tähtikirjaajilla siinä on syvä kuoppa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Idäntähtikirjaajaa tavataan kuivilla mäntykankailla. Se elää kuolevissa ja vasta kuolleissa männyissä, pääasiassa ohuiden oksien, toisinaan myös ohutkuoristen rungonosien kuoren alla. Se on tavattu myös kaatuneissa männyissä. Idäntähtikirjaajan syömäkuviot ovat tähtimäisiä, emokäytäviä on yleensä 4–6. Sekä emo- että toukkakäytävät uurtavat pintapuuta syvään. Syömäkuviot ovat hyvin samanlaisia kuin muilla männyllä elävillä tähtikirjaajalajeilla, joten esiintymän voi tunnistaa vain yksilöiden perusteella. Vanhoissakin syömäkuvioissa on yleensä tunnistettavia kuolleita yksilöitä tai niiden jäänteitä. Idäntähtikirjaajasta on Suomessa vain muutama havainto, pohjoisin Kuusamosta. Havainnot painottuvat selvästi itään. Se on tavattu myös puutavaran mukana kulkeutuneena.

Nykytila ja uhkatekijät

Idäntähtikirjaaja on uhanalaistunut kookkaita puita ja runsaasti lahoppuuta sisältävien vanhojen metsien vähenemisen takia. Sopivien elinympäristöjen väheneminen uhkaa sitä edelleen. Vaikka idäntähtikirjaaja ei vaadikaan lisääntymiseensä isokokoisia vanhoja puita, se suosii kuitenkin luonnontilaisia mäntymetsiä. Uhkatekijät tunnetaan kuitenkin puutteellisesti.

Hoitosuositukset

Idäntähtikirjaajan esiintymispaikalla ja sen lähialueilla tulisi välttää avohakkuita ja säästää pystyyn kuolleet ja kaatuneet männyt sekä huolehtia mäntyjatkumon säilymisestä.

Lähteet

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insekstgnag i bark och ved. ArtData-banken SLU. 512 s.

Heliövaara, K., Peltonen, M., Mannerkoski, I. & Siitonen, J. 1998. Suomen kaarnakuoriaiset (COLEOPTERA: Scolytidae). Helsingin yliopisto. Soveltavan eläintieteen laitos, Julkaisuja 25. 91 s.